

BUNA BLANKA BORÓKA

Szénahordás és szalmaláng

Apám felkiált:

– Vigyázz!

A sovány, szőke fiú még épphogy le tud hasalni. Vágtat a ló. Közben szakad az eső, hogy látni is alig lehet.

...

Kövér vízcsepp remeg a tálcán. Gyorsan letörlöm, mielőtt elfolyna valamerre, majd helyre teszem a tálcát. Olyan jó ott guggolni a szekrény előtt, a lesötétített szoba hűvöse macskaként somolyog meztelen lábfejem körül. Csendteli, s emiatt végtelenül értékes a pillanat, így, kék rövidnadrágom s szőke borzosságom kedves otthoniasságában. Megáll az ugráló veréb a tornácán, a robogó autó az úton, s Héliosz szekere az égen: megfagy a júliusi tikkasztó délután. Egyetlen pillanatra örök ez a másodperc. Kattanványikordulva nyílik ki az ajtó: szilánkokra robban a jégbe zárt pillanat. Apám az. Szaporán beszél, s szokása szerint egy fokkal hangosabban, mint kéne; bár ez talán basszushangja természetes erős zengésének tudható be. Csak úgy zenél, ahogy darál. Csattan az ajtó, majd patkó kopog a köves hátsóudvaron, lánc zereg a szekér rúdján, ropog a szorítózabola, ahogy az állat harapdálja, ropog apám rossz dereka, ahogy egy átgürcölt élet harapdálja. A brahmanisták úgy tartják, egy férfi élete akkor teljes, ha fia születik, mert csak ő nyithatja meg apja lelke előtt a mennyek kapuját. De mi keresztyének vagyunk, s ha nem lennénk is azok, apámnak akkor is csak egy lánya van. Így én nyitom és csukom a kapukat, míg elmegy a szekérrel.

Talán három percet se biciklizek a kocsmáig, de máris leizzadtam. Fojtogató, levegőtlen, lenyomult meleg van: hamarosan vihar lesz. Talán nem úgy van, ahogy elképzelem, nem engem figyelnek a csehó vendégei, de máris leizzadtam. Azért mindenesetre kapok ajánlatokat, hogy hazacipelik helyettem a nehéz szatyrot. Ajánlják, vigyorogva, röhögve, rőfögve. Hamarosan vihar lesz, kövér vízcsepp remeg a tálcán.

Negyedóra múlva már a tálcán sorakoznak a fényes poharak, szalvéta alatt vár a tészta, hűtőben készül a sör, szukk, borvíz. Azért fájlalom, hogy ezúttal nem kell asztalt teríteni. Mint a Valhalla lakomái. Bár nem vikingek ülik körbe az asztalt, de negyvenes koruk ellenére erős, munkás emberek, nem rettentő sebhelyek, de széna, szalma, kemény törek karmolásai mesélnek róluk, helyettük, nem Odin fényes csarnokában, csupán a mi kicsi házunkban vagy estére hűvös udvarunkon. Ilyenek a vacsorák,

BUNA BLANKA BORÓKA (2002, Kovászna) a kézdivásárhelyi Bod Péter Tanítóképző filológia szakos tanulója. Az irodalom számára kamasz énteremtésének egyik sarokköve; fundamentum, támpillér és védőfal. Ezen belül pedig az írás, az alkotási folyamat önmeghaladás, amely nem ismer falakat. A Székelyföldben jelent meg novellája. A 2019. évi Tabéry Géza novellapályázat megosztott első díjasa.

melyekkel egy-egy széna- vagy szalmahordással eltöltött napot köszönünk meg kalákásainknak. Mert ma már csak így lehet. Egy mezőgazdának vagy gépei vannak, vagy sok barátja (vajon melyik a gazdagabb?). S aki egyszer kiségit téged, annak te is vissza kell menj. Ilyenformán apámnak már májusban megvan az egész nyári programja, csak a szerep változik, hol gazda, hol szolga. De ma elmarad a sötétbe nyúló vacsora végtelenbe nyúló nosztalgizálásával, sötétre izzadt ingeivel, könnycsordító nevetéseivel, vörösre pörkölt bőrével, egyszerűségükben nagy örömeivel, megkelt bogárcsípéseivel.

De azért ma is befutnak szürkülettájban az utolsó bálaépítménnyel, mely alatt játékszernek tűnik a szekér, ma is megtörlik arcukat ingükbe, miután felhányták a szénát az odorba, ma is gyerekek módjára lelocsolják egymást, mikor a tálnál mosakodnak, ma is fémesen csörömpöl a vasvilla, mikor a bicikli vázába akasztják, az utcai lámpa fényén túl ma is elnyeli őket a feketeség, miközben a nyári est langyosságában még ott hullámszik „Isten áldjon”-juk. Feltéve, hogy... Mert mindezt elmoshatja az eső, ha a mezőn elkapja őket, s tönkreteszi a szárazra aszalódott takarmányt, hogy az ne lehessen egész télen által ló, juhok öröme, hanem meggombásodjon és megrohadjon, mint a lóp. Kinézek. Hörögni tudnék a lenyomult forróságban. Szürkül az ég. A szekér még sehol. Kövér vízcsepp remeg a tálcán.

Bánt az üres asztal látványa. De édesapa megmondta, ma még az eső előtt be kell hozták a J. meg a T. bácsi szénáját is a miénk mellett, úgyhogy a banda három részre kell szakadjon, mindenki örül, ha szárazon hazaér, nem ülnek be enni senkihez. Ketyeg az óra, ropog a nyakam, ahogy forgatom, a tv andalítóan mondigál. A következő pillanatban iszonyatos mennydörgés ordít körbe. Talán a melegtől fojtogatott föld utolsó rekedt sikolya, mielőtt a hűvös eső megváltaná. De a szekér még sehol, merre itt a megváltás? Sűrűn, szürkén kezd hullni az eső.

Eltelik tíz perc, húsz perc, talán félóra is, mire meghallom a hangos beszédet, s a kapu nyílását. Kisietek az ajtó elé. Túl gyorsan történik, fel se fogom egészen. Apám felkiált:

– Vigyázz!

A sovány, szőke fiú még épphogy le tud hasalni. Vágtat a ló. Közben szakad az eső, hogy látni is alig lehet.

Az ideges állatot csak a hátsó kapu előtt sikerül megállítani. Mindig is bolond volt szegény, *de* apám betörte, viszont az ehhez hasonló feszült pillanatokban még kitört belőle a céltalan futás ősi ösztöne. Zoltánka már fut is kaput nyitni, közben apám még mindig görcsösen szorítva a gyeplőt, hátrafordul:

– Rendbe' van-e minden?

Lehelke nevetve emeli fel szőke fejét a bálákról:

– Ez igen, Jóska bácsi!

Az történt ugyanis, hogy amint a kapu kinyílt, az átázott-izzadt, türelmetlen jószág a kelleténél gyorsabban indult neki az udvarnak, de a bálahegy tetején ülő fiú (mert ilyenkor a megterhelt szekéren elől csak a hajtónak van hely, a többi a rakomány tetejére ül vagy gyalog ballag haza) még idejében hasra tudta vetni magát, így az almafa roskadozó ágai csak a hátát simogatták meg. Hál' Istennek.

Hál' Istennek a jól összepréselt bálák se áztak el jelentősen, összesajtoltszerkezetük nem engedte be a vizet. De azért pár óra múlva késő lett volna. Az ő fejük már nem fő, annál inkább az enyém, hogy milyen száraz ruhát tudjak adni a két fiúra. Nem az ő magas, de vékony, cingár testükre lettek szabva apám nagy ingei, aki jóízűeket szokott nevetni a szállóigén: Székelyföldön száz kilón alul se medve, se ember nincs.

Szegény fiúkon lepedőként lebegnek a felsők. De azért élvezik a száraz ruha melegségét, tüskésre törülük víztől lelapult hajukat, fáradtan, de elégedetten sóhajtvá ülnek le, ahogy a nagyemberek szokták. Szemérmesen utasítanak vissza sört, bort, pálinkát. Éjjeli cigarettavégek, hajnali kapualjak tudnának mesélni róla, hogy tudnak ők inni, de itt és most nem. Hisz apám az ő szülei közeli barátja (s mondhatni, nekik is, ha a kor ezt megengedi), a gyermeki engedelmesség jóérzése tiltja őket.

– Ezek osztán ügyes legények! – bólogat apám, miközben vendégeihez alkalmazkodva belekortyol szirupos vizébe. – Ahogy megdördült az ég, háromfelé kellett fussunk, én a gyermekekre maradtam. Mondjuk, ezek már nem gyermekek. Akik így tudnak dolgozni, azoknak már van becsületük. Olyan gyorsan raktuk a szekeret, de úgy esett, ahogy csak jöhetett. Fáztatok-e meg?

Nemet intenek. Kicsit olyan, mintha régi időket élnénk, s ők leánynézőbe jöttek volna. Végül is Zoltánka 15 éves, én 16, Lehelke 17. Már nem vagyunk gyerekek. Még nem vagyunk felnőttek. Úgy hiszem, a legjobb apám szavaival fogalmazni: már becsületünk van. Messze vannak már azok az idők, mikor a csendes Templom utcában dagasztottuk a sárt, kavartuk a port, mint a verebek. A városi líceum felé autózó hajnali utak hidege, az első cigaretta keserű fojtogatása, a tét nélküli flörtölések kacér szájszögletei, a puskázások feszült játéka, a bál utáni délutánig alvás megengedő puhasága, a kamasz éhség örök követelőzése vezetett ide. Na igen, a gyümölcslopó, borkánokban kotorászó, hűtőt mustráló, kenyeret harapdáló, csókot lopó, blúz alatt kotorászó, idomokat mustráló, duzzadt ajkakat harapdáló éhség vezeti ezeket a szikár, csontos, göndör hajú fiúkat a férfilét felé. De akkor sem fognak kiteljesedni. Mert a gyomor, a test mindig követeli a magáét, s ha megkapja is, csak időlegesen hallgat el. Akkor meg mi értelme mindennek? Mondjatok valamit, miért nőjek fel? Miért tápláljam a vadat, mely örökké éhes marad? De a nemes ideák romantikus szalmalángja elég lökést adna? Az élet nagy és nehéz, ide az állatias ösztönök robbanómotorja kell.

Apám mesélni kezd a fiatalságáról. A maga korabeliek és a nála öregebbek mind jól tudják, hogy a mai fiatalok (köpni kéne, hasogatja szájpaddlászom ez a közhelyes ige, melyre rá lehet fogni mindent, mint régen a kommunistákra) unják az ilyen meséket (mert innen nézve néha csak mesének hatnak a történetek, melyek olyan idők betokosodott foszlányait hordozzák, melyekben még jegyre kapták az ételt, gyári robotra a tüdőbajt, hitlere a baráti segítő jobbot, árulásra a vezető pozíciót, emberségre a Securitatét. De ez már mind nincs, *igaz?*), de azért higgyük el, közbe-közbe érdemes meghallgatni. Tényleg van pár jó sztorija. Mikor fürdés közben egy barátja kirúgta a fogát, de a dolgot jóváteendő lemerült keresni a fogat az iszapos tófenéken, mikor a március 15-i felvonuláson megbokrosodott lova felugrott vele egy utánfutó tetejére, mikor tavasz elején belegénykedtek a Holtág dermesztő vizébe, s a parton sétáló lányok miatt nem jöhettek ki. Kacagunk, kitért szánkából párállik a jókedv, a nedves törülközőkből a serdülő fiúk illata. A fülemtől induló bizsergés kisül az ujjbegyeimben. Apám azt mondja, van még egy meghatározó emléke, zavaros és posványos, mint a Rétyi-tó alja, szilaj és fékezhetetlen, mint az ünneplő sokaságtól megijedt Hadmán, fagyos és csontig hatoló, mint az ér vize akkor áprilisban.

Abban a hónapban már kétszer vitték el a szekusok a Tanár urat, egyszer a kopjafák, egyszer a színjátások miatt. Mindenki mondta, ügyeljen magára. De neki mégsem fájt annyira a feldagadt, kék-fekete lába, hogy a kultúrig el ne tudjon sántikálni. Nagy-nagy dolog volt a színdarabos bál, vetekedett a mozikaravánnal. Aznap este *A halálra táncoltatott leányt* játszották, a népes állva tapsolt, s majd hirtelen, mintha egy égi karmester vezényelt volna, egy emberként kezdte énekelni a Himnuszt. A darab rendezője, a Tanár úr könnyezett. S még utána a mulatság. Mindenki örvendett, hogy a meleg, levegőtlen, hangos teremben rophatta, csak egyvalaki távozott sietős léptekkel. Alakja sötétebb és homályosabb volt, mint körülötte az éj. Hamar visszatért, sarkában a szekusokkal. Mindenkit hazaparancsoltak, a színjátásokat meg a Tanár urat bevitték az irodára. Bevitték, majd hajnalban kihozták, fekete zsákban. Halálra *táncoltatták* mindannyiukat. Az emberek összetörtek, köztük apám is, a 13 éves Jocó. Úgy gondolom, akkor lett belőle ilyen szörnyen álmodozó ember, aki mindenhol eszményeket keres, s ha nem talál, elégikus melankóliával folytatja tovább munkáját, bízva a jó győzelmében. Neki ez kell, a szalmaláng, nem a motor. Ez a szalmaláng elég, hogy időről időre kiperzselje lelkéből a világ mocskát, csak nagyon ritkán feketíti meg bőrét a motor degettes korma, bűdösíti be a kőolaj.

Talán ha mi is ezt a tisztaságot megtanulnánk... Akkor mi lenne? Nem tudhatni. Akkor mi van most? Egy leánka, aki most háziasszony, két fiúcska, akik most munkában fáradt férfiak. A robbanó ösztönök elindítottak egy alagútban, melynek végén egy gyertya lángja ragyog. A gyertya fehér,

tiszta, jó. A láng nem nagy, de pont elég, jó sokáig kitart, talán éppen addig, míg végre bukdácsolva kijutunk az alagútból s örök fényesség fogad. Mi most egy pillanatra megállunk a robbanás lökése után, az alagút falához támaszkodva levegőt veszünk, körülpillantunk, s életünkben először saját erőnkéből és akarattunkból elindulunk, a lángocska felé. Az a helyes irány. Ezért van becsületünk.

Közben hívták apámat, most tette le:

– Mindenki szerencsésen betakarodott, nem ázott el a széna. Áldassék a Jézus szent neve! Lehelke, édesapád üzeni, hogy amikor az idő megcsendesedik, indulj haza, mert össze kell szereljétek az új szekrényt.

Lehel megforgatja mélykék szemeit, de azért bólint. Zoltán megkopogtatja a könyökét:

– Segítek én is. Egyébként Szabi most írt, hogy este összefuthatna a banda a klubban.

Na igen, a *klub*, a kultúrotthon dohos, meszeletlen pincéje. A fiatalok szeretett szórakozóhelye. Már lebetonozták, s megvették közösen az új kályhát, hangfalakat. Jövő héten vakolnak, ma buliznak. A szőke fiú megint megforgatja szemeit, de most pajkosan, majd huncut mosolyra futó szájjal int igent.

– Te is jössz, úgy-e? – fordulnak felém.

Kicsit szégyen talán, hogy előbb fél szemmel apámra sandítok engedélykérőn, de már előre látom deres fejének igenlő mozdulatát, már előre érzem az ölelő kezeket a hátamon, előre hallom a feldübbögő zenét, és tudom, előre tudom, táncolni fogunk, halálig, az elmúlt nap, az elmúlt én haláláig, és még azon is túl.

A múlt év decemberében a Partiumi Keresztény Egyetem magyar nyelv és irodalom szakja és a Várad folyóirat által hatodik alkalommal meghirdetett Tabéry novellapályázat végeredménye a Boka László, Albu-Balogh Andrea, Antal Balázs, Szűcs László, Tasnády-Sáhy Péter alkotta zsűri

döntése alapján: I. díj, megosztva: Tankó Andrea és Buna Blanka Boróka; II. díj György Alida; III. díj Gothárd Krisztián. Dicséret: Páll András, Sántha Kriszta, Porsztner Abigél, Szakács Kata, Vanyovszky Múza, Szabó Kriszta.